תוך מן הסולמה . שהוא מוליך במסיקתן ובעזיקתן: **שנעקרו בגושיהן** . עם הקרקע שסביבותיהן שיכולין לחזות על ידו פטורין מן הערלה כדתנן (ערלה פ"ג מ"ג) לילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחזות פטור ואם לאו חייב : **ולאחר שנים** . לעמר לפילו נעקרו בגושיהן לא שנו דיתלוקו חלא לאחר שנים שנפסק הנהר שחילו בעמן מתחלה בעל הקרקע בלא גושיהן כבר ילאו מכלל הערלה דהשתא לא מהני ליה גושין דבעל הזיתים מידי לאחר שנים : **מכל כחוך שנים** . גושין דבעל הזיתים הוא דקאמרי להו והכל שלו : **סוף קטיני** . הוו זיתים דקין ולא היה להן לל וחרטנת חופייהו סילקא וירקא : **לגירעא רבה** . שהם לא פרשה ר' יוחנן לא היו לומרים לותה מסברת : **המקבל** . למחלה : **מעשר** . תחלה של התבואה ותמ"ל נותן לו לכבודו חלקו ומלמד מעשר מעשו של שלו נכרי ומפקיע : **מקבל** . למחלה : **לחוכר דמי** . כלילו מקבלה בכך וכך כורין לשנה בין טובה ובין לינה טובה : **מליך** . לחכם : **יש קנין** . יוהר נמי לין קנין,מקבל לאו כחוכר דמי ולין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי ללא פורע חובתו הוא,שברשות הנכרי גדל : **שדה אבותיו ממש** . והנכרי נוללה מהם ,לדידיה הוא דקנסוהו רבנן דקים להן בגויה לתייבי דחבידא ליה לא מימנע בהבי מלקבלה למחלה ושפי על שהר לחייסין לה המעשר הזה ומקבל ליה : **מכל מילי דעלמא** . לי רמית עליה לעשורי לה מקבל לה לה קנסוהו רבנן : **ולדידיה מלי טעמא קנסוהו** . מה הטת שקנסוהו : **כדי שתפח כרס בידו** . שיחזור ויקנה ממון שיקנה עליו המעשר יטרח ויוסיף הדמים ויסלק הנכרי ממנה"כרס" כדורה ומוחזקת : **ת"ל לרמיה וכו'** . ומקשי לכי נקני ליה הבת דמיה לכך לעניל : **ונעבד** . לולטת : **ידו על התחתונה** . שם הנכסת יתר על הולחה יש לו הולחה ואם הולחה יתירה על הנכסת אין לו אלא שכח : **בשדה פעויים לנטעה** . מילות שיפה לאילן יותר מזרעים **תחת דשמואל** : **לח בעינא** . איני חפץ בנטיעתה,שדה לבן היתה לי : **גלית מדעתך דניחח לך** . ועשיתה שדה העשויה ליטע וידו על העליונה הוא כשאר שדות טעון בהלי טעיר כמלכא המדינה : **סוף דאמר** . רב נחמן : **כי הלי הנח** . דאמר לח נחלקו בית הלל בדבר כר"ש בן לעזר :

חוץ מן ההוצאה : שטף נהר זיתיו : אמר עולא אמר ריש לקישלא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ולאחר שלש אבל בתוך שלש של בעל הזיתים דאמר ליה אי את נטעת בתוך שלש מי הוה אכלת ולימא ליה אי אנא נטעי,לאחר שלש הוה אבילנא ליה כוליה השתא (קאכלת) פלגא בהדא,אלא בי אתא רבין אמר ריש לקישלא שנו אלא שנעקרו בגושיהן ובתוך שלש אבל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע דאמר ליה אי אנא נטעי,לאחר שלש מי לא הוה אבילנא ליה כוליה ולימא ליה אי את נטעת בתוך שלש לא הוה אכלת,השתא הא אכלת?פלגא בהדאי?משום דאמר ליה אי אנא נטעי,הוה קטינ' וזרענא תחותייהו סילקא וירקא,תנא אמר הלה זיתי אני נוטל"אין שומעין לו מאי טעמא?אמר רבי יוחנן משום ישוב ארץ ישראל,אמר ר' ירמיה בגון דא צריכא רבה/ר' ירמיה אמר **המקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו סברה מאי "שדה אבותיו" ארץ ישראל ואמאי קרו להּ "שדה אבותיו" שדה אברהם יצחק ויעקב וקסבר **אין קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל יומקבל כחוכר דמי—מה חוכר בין עבד ובין לא עבד בעי עשורי—ומיתן ליה דכי פורע חובתן דמי אף מקבל נמי כי פורע חובתו דמי מעשר ונותן לו,א"ל רב כהנא לרב פפי ואמרי לה לרב זביד אלא הא דתניא רבי יהודה אומר המקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו מאי אריא מציק,אפילו אין מציק נמי?אלא לעולם **יש קנין לנכרי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר ומקבל לאו כחוכר דמי ומאי "שדה אבותיו" שדה אבותיו ממש,ולדידיה ,הוא דקנסוה רבנן דאייתי דחביבא עליה מפי ואזיל מקבל לה אבל אניש דעלמא לא,ולדידיה מ"ט קנסוה רבנן? אמר ר' יוחנן כדי שתהא ברה בידו אמר רבי ירמיה בגון דא צריכא רבה/ואתמר "היורד לתוך שדה חבירו ונטעה שלא ברשות,אמר רב שמין לו וידו על התחתונה ושמואל אמר אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנוטעה,אמר רב פפא **ולא פליגי באן בשדה העשויה ליטע באן בשדה שאינה עשויה ליטע,והא דרב *לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר דההוא דאתא לקמיה דרב א"ל זיל שום ליה,א"ל לא בעינא,א"ל זיל שום ליה ויהו על התחתונה,א"ל לא בעינא וקא מנסר לה א"ל גלית אדעתיך דניחא לך זיל שום ליה וידו על העליונה/היורד לתוך שדרתו של חבירו ובנאה שלא ברשותו ואמר לו "עציי ואבניי אני נוטל"רב נחמן אמר שומעין לו רב ששת אמר אין שומעין לו מיתיבי **רשב"ג אומר בית שמאי אומרים שומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו ליטא"ר נחמן דאמר כב"ש"לוא דאמר כי האי תנא דתניא שומעין לו דברי ר' שמעון בן אלעזר,ר' שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים ושומעין לו וב"ה אומרים אין שומעין לו מאי הוי עלה א"ר יעקב אמר ר' יוחנן בבית

שנעקרו בגושיהן . [א] נקט הכי משום תוך שלש דתל"ל הוו ערלה : **ולימא** היה לי לומר נטעי לאחר שלש הוה לכילנא כו' . והייתי קושה נטיעות קטנות דמיום מועטין ולאחר שלש היו נעשות גדולות ומוענין פירות כזיתים שלך ומאחר שלש עשיתי כן הלה הנחתי זיתים שלך בקרקעי פטיעת שלש הנחתים לדעת שתאכל עמי לאחר שלש ולא ל"ל כוכל גם לגי עמך תוך שלש הוחיל וכן גם לתה הנחתם לדעת כן בקרקעי : **ואם** לאמר הלה זיתי לגי נוטל לין שומעין לו . לגלה שלאחר שלש הזיתים שם ת"ש שלאחר ג' הכל של בעל הקרקע ובעל הקרקע יתן דמי הזיתים כמו שהוים למכור לנטיעות ולא שני דמי עלים שהרי לעשות פירות הן עומדין :

סברוה מאי שנה לכתיבו כו' . וקסבר לין קנין ומקבל כחוכר [ב] נראה לר"י לפרש משום דקסבר לין קנין רלוי להתמיר במקבל כמו בחוכר ובחוכר מן הדין לריך לעשר שלא יהא פורע חובו במעשר כדלמר "הרי שלום הבר לת שדהו לם בחובו לריך לעשר לבל ת"ק דרבי יהודה דלמר מלקבל שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי יהודה לומר לף המקבל ממניך כו' סבר יש קנין ולכך לין להתמיר במקבל ללא דוקל בחוכר התמירו מדרבנן כמו שהייבו לעשר מדלכנן לת הלוקח מן הנכרי כדלמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף לת. ושם ד"ה קסבר) גבי ר' שמעון שזורי למ"ד יש קנין והל "דתנן בהשולח (גיטין דף מג: וכם) התיסרין והתכירין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דאפילו חלקו של חוכר פטור ליכל להוקמי בסוריל כדמשני התם (דף מז.) דמלניות טובל ואפילו חוכר פטור אם כמו בחולה לאדן דבלל שמעתתי' לריך לאוקמי התם בסוריל כיון דפטור חפילו חלקו של ישרלל ללל קנין דחכתי שדה תבואתו חשוב ולמאי דקלמר לעולם יש קנין ולכך לין לאוי להתמיר במקבל כמו בחוכר לולן קנין דחכתי שדה תבואתו חשוב ולמאי דקלמר לעולם יש קנין ולכך לין לאוי להתמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לל פליג רבי יהודה לתם"ק לגלי מוסיף דלקא ממקבל ממניך מעשר ונותן לו כמו בחוכר כך ל"ל לר"י לפרש דמקבל כחוכר לו לגלו כחוכר דמי תלוי בים קנין ולין קנין וטיקר ור"ת פירש בע"ת ודוחק . **בדי** שתהא ברה בידו . פי' שתהא בחוכה בידו שעל ידי שיטרך לעשר לף חלקו של נכרי והיל חביבה בעיניו ולל יניחנו ומתוך שיקשה עליו הולחה המעשר יטרח לחזר על הנכרי ללוקחה ויתנו לכל ישרלל לחר לם מחייבו לעשר לף מחלק הנכרי יניחנו מלקבל דלין חביבה בעיניו ר"ת גריס שתהא בוחה בידו לפי פירוש להכי קנסו לת היוחם שיעשר לת חלק הנכרי כדי שיהא בוחה ביד הנכרי שלף יללו לקבלה דיימו ע"י כן יתכרכה ליעל"ל בדמים מועטין שלף נתן עליה כלום חלף בגזילה בתתה בידו ולכך לף יהיה רגיל עוד לגזול לבל לחר לף הולרכו לקנסו ועשר דבלתו הכי שומע לו מלקבלו לבל יוחם דחביבה ליה לף מועיל לחוהרה

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה שנעקרו בגושיהן נקט כו' . כ"כ לבל המחבר בתב' דבלת בושיהן בבל לחבל הקרקע ועשמ"ע ופ"ו : [ב] שם ד"ה שבוזה . בלמה כו' . כ"ב ומ"ש וע"ע בתבו בפי' רש"י :

גליון הש"ם

רש"י ד"ה יש קנין לף נמי כו' . כעין זה מלרכים דף סב ע"ב ומלי לי' לפסר לפיכוח הלמ"ם שם :

סב א מיי' פ"ד מהל' שכנים הלכה יח סמג עשין נה טוש"ע ח"מ סי' קמח סעיף ב :

סג ב ג מיי' שם הלי ו טוש"ע שם סעיף ה:

סד ד מיי' פ"ו מהלכות מעשר הל"ב טור ש"ע י"ד סי' שלת סעי' ב:

סה ה מיי' פ"ת מהלכות תרומות הלכה י טוש"ע שם סעיף ג :

סו ו ז מיי' פ"ו מהלכות מעשר הלכה יב : סז ח ם מיי' פ"י מהל' גזלה ואבדה הלכה ד סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' שעה סעיף ה :

סח י מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ג :

סט כ מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ו :